

Välkommen till Hållö

Naturrestatet består av de större klippöarna Hållö och Sälö samt några mindre närliggande skär. Landskapet är öppet och kargt med små vattensamlingar insprängda mellan de rundade klippållarna. Naturrestatet ligger i det yttersta kustbandet, söder om Smögen. På Hållö finns markerade stigar med broar som tar vandraren över de djupa klyftorna. Berggrunden utgörs av bohusgranit med inslag av små brottstycken grå gnejs. Ett spricksystem i öst-västlig riktning tyder på tänjning i graniten. De omkring metern breda sprickorna är kraftigt urspolade av havet och på sina ställen upp till 15 meter djupa. På Kålhagshuvudet på Hållö finns rester av en mörk bergart som kallas limburgitsten och i vissa sprickzoner uppträder olika intressanta vittringsformer.

Inte bara geologiskt intresserade har glädje av att vandra på öarna. Förutom den vackert röda rundslipade graniten kan man studera isräfflor, hållkar, skärtråg, ovaltråg och jättegrytor i ett antal som kanske är större än på någon annan plats utefter Västkusten. På Hållö finns ett fyrtiotal jättegrytor i olika storlekar och ett par av dessa är särskilt märkliga. Väggan mellan två tätt intill varandra liggande grytor är borta och kvar är endast en övre del formad som en grepe. Denna dubbelgryta kallas av ortsbefolkningen för Brödkorgen. En annan med en vindling på väggen har fått namnet Spiralen.

Slätte Hålla

De mycket flata hållarna vid Slätte Hålla och blockramlet i Kålhagsklyftan är ett väl synligt bevis på hur naturens mäktiga krafter under årtusenden har förändrat Hållö. Det stora antalet större och mindre stenblock bildade en gång ett sammanhängande skikt ovanpå den del av Slätte Hålla som inlandsisen inte har påverkat. Återkommande frostsprängningar, brottsjöar och vågor har under årens lopp bearbetat och flyttat stenblocken. Nu ligger de som gigantiska pusselbitar i klyftan.

En artrik flora

Trots ett utsatt läge med starka vindar från västerhavet och ett tunt jordlager hyser Hållö en rik flora med omkring 360 kärlväxarter i ett flertal olika livsmiljöer. I öns skrevor och sprickor växer ljung och kråkbär och under vår och försommar blommar här strandpiltar

Från rovolja till el

Ursprungligen alstrades fyrljuset av en niovekad lampa driven med rovolja som erhöles genom pressning av rapsfrön eller rovor. Senare kom mer effektiv fotogen till användning. När en Lux-brännare installerades 1907 fick fyren ännu bättre lyskraft och denna förstärktes ytterligare då den elektrifierades 1948. Redan 1935 hade fyren förklarats som byggnadsminne och 1969 helautomatiserades och avbemannades den. Idag avger fyren en vit blyxt var tolfte sekund.

Fyrplatsbebyggelsen ligger väl samlad nordost om fyrtornet och består av tre bostadshus samt ett antal ekonomibyggnader. Innanför stengårdsgårdarna runt husen kunde fyrpersonalen odla potatis och grönsaker och sommartid fick några kor och får beta ute på ön. Idag äger Sjöfartsverket bostadshus och fyr.

Mistsignalering och pejlingsstation

För att öka sjösäkerheten i början av 1900-talet skedde från Hållö mistsignalering med knallskott som avfyrades först från ett litet hus intill fyren och senare inifrån denna. Så småningom ersattes knallsignaleringen av en nautofon (mistlur) som ljud vid tjocka.

Radiopejlingsstationen på Hållö inrättades 1922 och byggnaden söder om fyren inrymde då även bostäder åt två telegrafister. Idag fungerar huset tillsammans med tillbyggnader som vandrarhem, Utpost Hållö .

Förlisningar och flygplanskrasch

Under årens lopp har många olyckor inträffat i vattnen kring Hållö där både mindre ekor, fiskebåtar samt stora fartyg gått på grund och förlist i storm och dimma.

En tragisk flygplanskrasch blev förstasidesnyhet under andra världskriget i oktober 1943. Kurirplanet Gripen som var på hemväg från Aberdeen till Stockholm blev beskjutet av en tysk Junkers, Ju 88. Flygkaptenen gjorde ett heroiskt försök att nödlanda men det brinnande planet kraschade mot klipporna vid Marmorbassängen. Endast två ombordvarande som slungats ur planet innan explosionen klarade sig. Tretton personer varav fyra barn omkom.

åtföljda av blåvisslare, lokala benämningar på strandtrift respektive styvmorsviol. Särskilt på norra Hållö breder den engelska fetknoppen - bohusfetknopp - ut sig i stora mängder.

I gräsmarker där skalgrus frilagts kan man med en lupp studera de lågvuxna arterna stenkrassing, vildlin, grusbräcka och kustarun. Hållkaren hyser rariteter som fyrling, klotånke och ävjebrodd och i större sötvattensamlingar kan man finna smalkaveldun, kransslinga, flera vass- och starrarter samt vit näckros. Den kulturpåverkade marken har sin speciella flora med exempelvis paddföt, gullviva och äkta malört. Här doftar flädervänderoten starkt under blomningstid. På ön finns ovanliga arter som liten kärrmaskros, smal trampört och hjortron som emellertid aldrig blommar. I strandkanten nära färjeläget växer sparris. Den rikt förekommande vildkaprifolen är en lianväxt och Bohusläns landskapsblomma. Blommans doft är påtaglig under sommarkvällar då den lockar svärmarfjärilar till pollinering.

Så hittar du hit

Tag av från E6 cirka 3,5 mil norr om Uddevalla vid Gläborgsmotet och kör väg 162 mot Lysekil. Sväng efter cirka 5 km höger vid Hallinden in på väg 171 mot Kungshamn, Smögen. Sväng vänster där Åbyfjorden tar slut och kör cirka 20 km till en rondell vid Hunnebo kile. Välj väg 174 mot Smögen, Kungshamn. Dagliga båtturer går till Hållö under sommaren från Smögenbryggan och hamnen i Kungshamn.

Häckande och sträckande fåglar

I naturrestatet förekommer, nästan alla i skärgården häckande fågelarter. Strandskata, större strandpipare, rödbena och tofsvipa är exempel på häckande vadare och bland sjöfåglar finns skrattnås, fiskmås, olika trutar och fisktärna. Labben utmärker sig genom sitt speciella sätt att skaffa föda. Den anfaller energiskt en flygande fågel för att få denna att tappa eller spy upp sitt byte som angriparen då påpassligt fångar upp.

Hållö är en bra sträckfågellokal för änder, lommar och alkor. Den svartvita tordmulen med sin typiska höga och rakknivsvassa näbb är ett exempel på en alkfågel. Rovfåglar som ormvråk, stenfalk, lärkfalk, havsörn och kungsörn kan ses särskilt under vår och försommar och vintertid har berguv, duvhök och jaktfalk observerats. Också tillfälliga rariteter som islom, stormsvala, lunnefågel och många andra arter har noterats. För den som gillar att skåda fågel finns ett gömsle som skyddar mot regn och vind. Gömslet som kallas Holken, är beläget på Hållö huvud.

Det övriga djurlivet

Den elegant flygande makaonfjärilen i gult och svart är en av våra största dagfjärilar. Den lägger sina ägg på bland annat strandkvanne. Också ett par mindre vanliga blåvingearter samt gräsfjärilar som sandgräsfjäril och svingelgräsfjäril söker sig till Hållö. Den senare är en utpräglad kustart som älskar solvärme.

I naturrestatet finns gott om skogshare och chanserna är goda att få syn på en. Skogsharen har på många håll trängts undan av den inplanterade fältharen. Fältharen är gulbrun året runt medan skogsharens päls blir vit eller ljusgrå på vintern. Skogsharen är mindre och kroppsformen mer kompakt. Öronen är kortare och svansen är rundad, som en vit liten boll. Också minken har funnit sin väg ut till öarna.

Fyrhistoria

Den 1 november 1842 tändes Hållö fyr för första gången. Sedan länge hade det funnits ett stort behov av ett nytt fyrljus i farvattnen runt Smögen då inga nattliga sjömärken fanns utefter kusten mellan Marstrand och norska gränsen. Efter flera förkastade förslag restes det 15 meter höga fyrtornet av sten ungefär mitt på Hållö. Men fyrljuset skymdes av Sälö och 1868 fick fyren därför en 5 meter hög överbyggnad i järnplåt med fyraltan och lanternin prydd med 13 bronslejon. Fyren fick då sitt nuvarande utseende med en höjd av 39,2 meter över havet. Om du är intresserad av guidade turer i fyren - kontakta föreningen Hållö fyr.

Med lite tur kan du få syn på strandpaddan som är fridlyst.

Slätte Hälla

Hållö fyr

Svingelgräsfjäril

Jättegryta

0 100 m 500 m

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Klipporna vid Marmorbassängen där Gripen kraschade 1943.

Inlandsisen har slipat fram Hållös stenlandskap.